

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 455/2023-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti postupu Správneho súdu v Bratislave (pôvodne Krajského súdu v Bratislave) v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/114/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Správneho súdu v Bratislave (predtým Krajského súdu v Bratislave) v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/114/2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/114/2020 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **530,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 455/2023-20 z 15. augusta 2023 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú mu 8. augusta 2023, ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Správneho súdu v Bratislave [(ďalej len „správny súd“), pôvodne Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“)], v konaní vedenom pod sp. zn. BA-7Sa/114/2020 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Navrhuje, aby ústavný súd prikázal správnenému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie vo výške 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ 30. novembra 2020 podal krajskému súdu ako súdu správnenému žalobu proti inému zásahu orgánu verejnej správy [Justičnej akadémii Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaná“)], ktorou sa domáhal, aby správny súd určil, že: a) zásah žalovanej do práv sťažovateľa úradným záznamom č. k. Spr. 3407/2020/6-371 prehodnotenie výsledkov testov – skúšobná komisia č. 3 Justičná akadémia Slovenskej republiky Pezinok, z 30. septembra 2020 vo vzťahu k osobe sťažovateľa bol nezákonný a že b) zásah do práv sťažovateľa listom žalovanej č. k. Spr. 3473/2020/6-428 z 1. októbra 2020 doručeným mu 5. októbra 2020 o výsledku ďalšej opravnej skúšky „neprospeš“ bez možnosti znovu sa prihlásiť na vykonanie skúšky bol nezákonný. Zároveň žiadal, aby správny súd prikázal žalovanej opakovane prehodnotiť výsledky písomnej časti odborného testu sťažovateľa z 23. septembra 2020 a vo veci sp. zn. Spr. 3407/2020/6 spísať protokol o vykonaní skúšky a vydať rozhodnutie o výsledku skúšky a aby priznal sťažovateľovi voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1. Predmetná žaloba implikovala aj osobitný návrh sťažovateľa, aby správny súd priznal podanej žalobe odkladný účinok, pričom tento návrh sťažovateľ neodôvodnil. Napokon žiadal pozastaviť vykonateľnosť rozhodnutia žalovanej č. k. Spr. 3407/2020/6-371 z 30. októbra 2020 o zamietnutí jeho námietok voči výsledku testov.

3. Podľa sťažovateľa od podania žaloby ku dňu podania ústavnej sťažnosti uplynulo už viac ako dva a pol roka. Po tom, čo ho správny súd 21. apríla 2021 vyzval na vyjadrenie k stanovisku žalovanej, už správny súd nevykonával žiaden ďalší úkon vo veci. Na nečinnosť správneho súdu v rozsahu viac ako dvoch rokov neexistuje žiaden rozumný a akceptovateľný dôvod, a preto je sťažovateľ presvedčený o tom, že postup správneho súdu nie je v súlade s jeho právom na rozhodnutie vo veci bez zbytočných prietáhov.

3.1. Sťažovateľ tvrdí, že nečinnosť správneho súdu mu spôsobuje závažnú ujmu na jeho právach a má vplyv na jeho ďalšie profesijné fungovanie. V žalobe totiž namietal iný zásah žalovanej, ktorá mu neumožnila vykonať riadnu opravnú skúšku v náhradnom termíne, ale ho prinútila žiadať o ďalšiu opravnú skúšku a vydala vo veci úradný záznam s nepreskúmateľným obsahom. Následne bez ďalšieho zdôvodnenia v ozname z 1. októbra 2020 skonštatovala neúspešnosť sťažovateľa na odbornej justičnej skúške s tým, že mu nepriznala právo prihlásiť sa na akýkoľvek ďalší termín odbornej justičnej skúšky. Sťažovateľ ako vyšší súdny úradník sa nemôže prihlásiť na ďalší opravný termín justičnej skúšky, čo vážnym spôsobom ovplyvňuje jeho pracovný, resp. profesijný stav. Prietahy v konaní o správnej žalobe vyvolávajú u neho značnú neistotu, a preto žiada primerané finančné zadost'učinenie vo výške 3 000 eur.

4. Zo spisového materiálu ďalej vyplýva, že krajský súd listom z 15. decembra 2020 vyzval žalovanú na vyjadrenie, ktoré táto zaslala podaním z 12. januára 2021. Uznesením č. k. 7Sa 114/2020 z 10. februára 2021 podľa § 188 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol návrh sťažovateľa na priznanie odkladného účinku podanej žalobe, pretože ho sťažovateľ náležite neodôvodnil. Listom z 21. apríla 2021 vyzval krajský súd sťažovateľa na podanie repliky

v lehote 30 dní. Dňa 23. júna 2023 podal sťažovateľ sťažnosť predsedníčke správneho súdu na priet'ahy v konaní. Predsedníčka správneho súdu vo svojej odpovedi č. k. 1Spr 50/2023 z 19. júla 2023 po zhrnutí vykonaných procesných úkonov a vyjadrení zákonnej sudkyne vyhodnotila sťažnosť ako dôvodnú s tým, že zistila v predmetnom konaní nečinnosť po dobu približne 26 mesiacov. Išlo o obdobie od uskutočnenia posledného úkonu vo veci, keď 22. apríla 2021 zaslal krajský súd sťažovateľovi vyjadrenie žalovanej, do podania sťažnosti na priet'ahy v konaní. Táto nečinnosť bola podľa vyjadrenia predsedníčky vyvolaná objektívnymi skutočnosťami v podobe personálnej poddimenzovanosti správneho kolégia krajského súdu, keď žiadosti a upozornenia vedenia krajského súdu zasielané Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky zostali bez odozvy.

4.1. Po tom, čo správny súd zistil, že replika sťažovateľa sa v súdnom spise ani v elektronickom súdnom spise nenachádza, 11. júla 2023 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa na jej opätovné doručenie v lehote 10 dní, resp. zistenie, či replika bola súdu doručená. Právna zástupkyňa sťažovateľa výzvu prevzala 25. júla 2023, avšak k 3. augustu 2023 na ňu nereagovala. V namietanom konaní došlo dvakrát k zmene zákonnej sudkyne, a to 13. júna 2022 a 3. apríla 2023.

II.

Vyjadrenie správneho súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie správneho súdu:

5. Správny súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti č. k. 1Spr 419/2023 zo 7. septembra 2023 požiadal o zohľadnenie časovej náročnosti agendy, v ktorej sudcovia správneho súdu rozhodujú, s tým, že správny súd má z celkového počtu 44 sudcovských miest obsadených iba 23, z ktorých je iba 19 aktívnych, pričom v zmysle § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 398/2022 Z. z., ktorým sa mení zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov a ktorým sa dopĺňajú a menia niektoré zákony, prevzal agendu zo správnych kolégií Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Trnave a Krajského súdu v Nitre.

6. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, ktorá okrem zopakovania problému s chýbajúcou replikou sťažovateľa zhrnula aj obsah spisu a potvrdenia v ňom sa nachádzajúce vrátane zmien zákonných sudkýň. Prípadné zdržanie v konaní bude možné podľa jej názoru napraviť doručením repliky sťažovateľa a jej následným doručením žalovanej na dupliku a rozhodnutím o žalobe v primeranom čase s prihliadnutím na jej zaťaženosť.

II.2. Replika sťažovateľa

7. Sťažovateľ vo svojej replike doručenej ústavnému súdu 13. septembra 2023 ozrejmil, že repliku z 31. mája 2021 omylom spomenul len v sťažnosti na priet'ahy v konaní adresovanej predsedníčke správneho súdu. V ústavnej sťažnosti už vykonanie tohto úkonu neuviedol, a tak sa mal správny súd vyjadriť len k tvrdeniam, ktoré sťažovateľ uviedol v ústavnej sťažnosti. Posledným úkonom v namietanom konaní bola výzva krajského súdu z 21. apríla 2021 adresovaná sťažovateľovi, aby zaujal stanovisko k vyjadreniu žalovanej. Replika z 31. mája 2021 sa v súdnom spise nenachádza, a preto správny súd nemal dôvod očakávať jej dodatočné doručenie.

8. Nedostatočný počet sudcov nepovažuje sťažovateľ za argument, ktorým by bolo možné ospravedlniť zbytočné prietahy v konaní, pričom v tomto smere poukazuje na už stabilnú judikatúru ústavného súdu. Ani opakované pridelenie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie, ku ktorému došlo celkovo trikrát, nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu súdu. Ide o dôsledok iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností (napr. personálne zmeny, práceneschopnosť zákonného sudcu, prechod výkonu súdnictva a pod.). Od podania žaloby do dnešného dňa uplynuli už takmer tri roky a súd v konaní nevykonal úkon viac ako 28 mesiacov.

9. Napokon sťažovateľ uzatvára, že svoj pocit krivdy a beznádeje nepretavil len do ústavnej sťažnosti, ale požiadal Slovenskú advokátsku komoru o započítanie inej praxe do povinnej praxe advokátskeho koncipienta, ktorá mu listom oznámila započítanie jeho právnej praxe a určila mu povinnosť absolvovať úvodný seminár a všetky hlavné a praktické jesenné semináre 2. a 3. ročníka. Ide spolu o päť seminárov, a je teda nepochybné, že to sťažovateľa bude stáť nemalé finančné prostriedky a ďalší čas potrebný na splnenie daných podmienok.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

12. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky EŠLP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitnosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

13. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej správy tvorí bežnú agendu správnych súdov a nie je právne ani skutkovo zložitá, keďže postup správneho súdu v konaní a rozhodovaní o žalobe proti inému zásahu orgánu verejnej moci je v § 252 až § 263 SSP upravený dostatočne explicitne. Pre povahu zásahu je rozhodujúcou skutočnosť, že zásah vykonal orgán verejnej správy, a to v rámci výkonu verejnej správy (§ 2 ods.1 SSP), a posúdenie, či skutočne ide o iný zásah v zmysle § 3 ods. 1 písm. e) SSP, pričom žalobca na preukázanie dôvodnosti svojej žaloby musí uviesť príslušné žalobné body

a ponúknuť v nich o svojich tvrdeniach dôkazy preukazujúce existenciu iného zásahu, resp. jeho trvanie, prípadne dôkazy týkajúce sa stavu, ktorý nastal až po začatí správneho súdneho konania, keďže pre rozhodnutie správneho súdu je rozhodným stav v čase jeho rozhodovania [§ 135 ods. 2 písm. a) SSP]. Dôkazné bremeno spočíva na žalobcovi v tom, aby preukázal, že iným zásahom bol ukrátený na svojich právach alebo právom chránených záujmoch (pozri k tomu bližšie Baricová, J., Fečík, M., Števček, M., Filová, A. a kol. Správny súdny poriadok. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2017. s. 21 – 24, s. 37 a 38, s. 1225 až 1264.). *Ipsa facto*, v posudzovanom prípade po vykonaní procesných úkonov spočívajúcich v doručení žaloby a vyjadrenia (§ 103 SSP), ďalších úkonov (§ 105 SSP) a včasného ustrázenia si podania repliky a dupliky (§ 106 SSP) nebol žiaden dôvod, aby správny súd o žalobe sťažovateľa nemohol v primeranej lehote aj rozhodnúť. V správaní sťažovateľa ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania.

14. Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že správny súd v danej veci konal nesústreďene práve pri uskutočňovaní prvotných procesných úkonov spojených so správnu žalobou (podaná 30. novembra 2020, pozn.) a osobitne neskoro reagoval na to, že nemá doručení repliku sťažovateľa (11. júla 2023, pozn.) a zostal v napadnutom konaní viac ako dva roky absolútne nečinný. Nečinnosť správneho súdu takej intenzity nie je ústavnoprávne akceptovateľná.

15. Pokiaľ ide o obranu krajského súdu ohľadom nedostatočného personálneho obsadenia správneho kolégia krajského súdu a následne i novozriadeného správneho súdu (body 4 a 5 tohto nálezu), predmetné tvrdenie je síce možné vnímať ako objektívne, na strane druhej ústavný súd dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších zamestnancov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020).

16. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

17. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ani meritórne rozhodnuté, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 druhou vetou ústavy a s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal správne mu súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

18. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 eur. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť správneho súdu, uložený príkaz konať, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majúce na pamäti, že cieľom priznania finančného zadost'učinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde

priznal sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

19. Ústavný súd § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi náhradu trov konania z titulu odmeny za právne služby advokáta v celkovej sume 530,86 eur (bod 4 výroku tohto nálezu), keď pri výpočte trov právneho zastúpenia vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

20. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2023 je 208,67 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľovi ústavný súd priznal náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 208,67 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 12,52 eur, t. j. spolu 442,38 eur. K tomu bola pripočítaná daň z pridanej hodnoty, ktorej platcom je právny zástupca sťažovateľa (§ 18 ods. 3 vyhlášky). Repliku sťažovateľa ústavný súd nevyhodnotil ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie, a preto zaň náhradu trov nepriznal (bod 5 výroku tohto nálezu). Zároveň pripomína, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021).

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. septembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu